ینبوعیت ذات برای صفات

مثال دیگر: در علم، قدرت هست ای نیست؟ علم و قدرت ملازمه دارند. واجب الوجود بالذات، واجب الوجود من جمیع الحیثیات؛ همه اینها جای خودش است. اما خالصه در علم، قدرت نیست؛ به‌معنای ماهیت علم. علم، یعنی ظهور معلوم لدی العالم؛ قادر هم باشد ای نباشد. می‌گوییم نمی‌شود جدا شوند! این جدا نشدن برای واقعیت بستره‌ایی است که به هم ارتباط دارند، نه اینکه آلآن قوام مفهوم آن عین ثابت و آن ماهیت -همه اینها را هم قبول نمی‌کنند، بلکه یک مرحله‌ای از عین ثابت- به علم است.

جمله‌ای بود که - باره تکرار کرده‌ام - مرحوم آسید احمد کربلائی داشتند. خدای متعال اگر علم نداشته باشد، کامل هست ای نیست؟ در نگاه بدوی، گفته می‌شود که اگر علم نداشته باشد که خدا نیست؛ علم، کمال است و خدا بودن خدا به این است که علم داشته باشد. این یک نگاه است. نگاه دیگر، این است که اگر علم با خدا رابطه نداشته باشد، کمال نیست. ببینید چقدر تفاوت دیدگاه است؛ اگر خدا علم نداشته باشد، خدا نیست و ناقص است، با این نگاه که اگر علم مسبوق به او نباشد و منتسب به او نباشد، اصلاً کمال نیست. چرا؟ علم، می‌تواند معدوم باشد؟ طبق ارتکازاتتان بگویید. طبق ضوابطی که کلاس به ما تحمیل کرده، نگویید. علم می‌تواند معدوم باشد؟ بله. علم معدوم، کمال است؟! نه.

خب حالا به‌خاطر اینکه ضوابط کلاس به هم نخورد، بگوییم علم، عین همان وجود است؛ ما حرفی نداریم؛ می‌خواهیم ضوابط بماند. و الا با ارتکازات اولیه خودمان، می‌گوییم علم می‌تواند معدوم باشد. این را برای تأیید حرف آسید احمد کربلائی عرض می‌کنم. ایشان چه فرمودند؟ مرحوم آشیخ محمد حسین فرمودند اگر شما ذات را از علم نفی صفات کنید، خلو ذات از کمالات می‌شود. سید فرمودند همه صفات کمالیه، ینبوعش آن است و سرچشمه آنها، ذات است. اصالةً هویت غیبیه او است که علم و قدرت را کامل می‌کند. این عینکها خیلی تفاوت می‌کند و اصالةً دو عینک است. لذا مبدئیت مطلقه -که برهانش را آوردم و سه برهان بود- به این معنا است؛ همین فرمایش آسید احمد است؛ ینبوع اسماء و صفات است، نه متصف به اسماء و صفات. و لذا هشام بود که گفت «فخرجت من عندہ وأنا أعلم الناس بالتوحيد»[1]. تازه او هم یک کلاسش بود. حضرت فرمودند: «أتنعت الله؟»، او گفت بله. حضرت فرمودند نه، به این صورت بگو: «هو علم لا جهل فيه ، وحق لا باطل فيه». بعد او گفت: «فخرجت من عندہ وأنا أعلم الناس بالتوحيد»؛ چه لذتی از آن مطلب برده بود که یک چیزی فهمیده بود؛ عالم نگو، بگو علم. مراحل بعدی را مباحثه کردیم.

ان شاء الله روی فرمایش من تأمل کنید؛ اگر غلط است بفرمایید و اگر هم شواهدی له آن پیدا کردید، بفرمایید.

---

[1] التوّحيد نویسنده : الشيخ الصدوق جلد : 1 صفحه : ۱۴۶

بازبینی #2
ایجاد شده 22 آوریل 2025 13:57:40 توسط ... .
به روزرسانی شده 22 آوریل 2025 14:05:06 توسط ... .